

Nyheter om EMU

NYHETSBREV FRÅN FOLKRÖRELSEN NEJ TILL EU ■ 15 AUGUSTI 2003

Viktiga skillnader mellan riksbanken och den europeiska centralbanken

Med EMU flyttas än mer makt ifrån folket och Sverige till institutioner inom EU som saknar demokratisk kontroll. Riksdagen förbinder sig att avskaffa den svenska kronan och att förvandla riksbanken till en EU-filial. Därmed avhänder sig våra folkvalda möjligheterna att föra en ekonomisk politik som är anpassad efter förhållandena i Sverige.

De viktigaste ekonomiska besluten kommer inte längre att vara underställda demokratisk kontroll, utan överläts åt en handfull bankchefer som ska verka med ett mål: att hålla inflationen nere oavsett vad det kostar i form av social nedrustning och massarbetslöshet.

Ett inte ovanligt "argument" på den socialdemokratiska och fackliga ja-sidan är att den svenska riksbanken också är oberoende av de politiska makthavarna, så en EMU-anslutning skulle inte vara någon skillnad mot idag. Det är inte sant. Kombinationen av en självständig riksbank och flytande valutakurs, som vi haft i Sverige det senaste decenniet, har i många ögon varit framgångsrik. Denna lösning på regleringen av politik och ekonomi har fått riksdagens stöd, men en nyordning skulle kunna införas om i framtiden behovet skulle uppstå och en majoritet för detta skapas.

Att förändra ECB blir mer komplicerat. Teoretiskt kan man kalla in en regeringskonferens. För att ändra bankens konstitutionella ställning krävs absolut konsensus (alla medlemsstater är överens). Man har försökt med EU-domstolen utan att lyckas. Dessutom är EMU i grunden en prestige-fylld fransk-tysk kompromiss. Endast om dessa regeringar vill göra någon förändring är det möjligt.

Ett EMU-medlemskap skulle innebära att folkvalda för överskådlig tid avhänd sig – inte bara delegerat – makten över penningpolitiken. Medborgarna har därmed lämnat ifrån sig den demokratiska möjligheten att förändra penningpolitiken och att utkräva ansvar för densamma. Detta är inte någon liten förändring eller inskränkning av den

politiska demokratins domäner, och vidden kommer att stå klar den dag EU:s gemensamma monetära politik inte fungerar och diverse spänningar uppstår inom unionen. Dessutom är den svenska riksbanken mer öppen för insyn. Om riksbanken höjer (eller sänker) räntan så kan vi, allmänheten, strax ta del av argumenteringen. Sex veckor efter riksbankens möten publiceras nämligen protokollen och vi kan se hur var och en i fullmäktige röstade och argumenterade. Om den europeiska centralbanken, ECB, justerar sin ränta får vi inget veta om diskussionerna. ECB:s handlingar och beslutsprotokoll är nämligen hemliga. Man har beslutat att offentliggöra protokollen efter 30 år!

Öppenheten består i att bankdirektörerna ställer upp på offentliga utfrågningar och förklarar sina beslut.

När EU-kommissionen granskade hur väl Sverige uppfyllt konvergenskraven krävde man en skärpning av våra sekretessregler. Vid ett EMU-medlemskap måste även den

svenska riksbanken till exempel hemlighålla sina protokoll den tid som den europeiska centralbanken kräver.

Den svenska offentlighetsprincipen och meddelarfriheten står också i strid med tjänsteföreskrifterna för personalen inom ECB och de nationella centralbankerna. Enligt artikel 38 i ECB-stadgan skall de "vara förpliktigade att inte lämna ut uppgifter". Till skillnad mot den svenska öppenhetstraditionen är tystnadsplikt, sekretess och slutenhet utmärkande drag för EMU.

Den viktigaste skillnaden är dock att om vi har kvar riksbanken har vi också kvar en självständig penningpolitik som anpassar svensk ekonomi. Den svenska riksbanken har ett mindre stramt inflationsmål som gör det möjligt att hålla en lägre arbetslöshet. Vi har dessutom en valuta som kan användas för att stabilisera svensk ekonomi. All denna självständighet förloras om vi går med i valutaunionen. Vi skulle förlora allt detta och vinna inget.

Kommunals medlemmar säger nej till EMU

Kommunalarna vill inte byta ut kronan mot euron. Det visar SCB:s senaste undersökning av EMU-opinionen. Den specialstudie som SCB har gjort åt tidningen Kommunalarbetaren visar på en klar majoritet mot EMU. 55,6 procent av kommunalarna (kommun- och landstigsanställda) säger idag nej. Endast 20,8 procent säger ja och 23,7 procent svarar "vet ej".

Både bland män och kvinnor finns en majoritet för att behålla kronan. Motståndet är störst bland kvinnorna, 56,5 procent säger nej. 50,6 procent av männen säger också nej. Bara 18,9 procent av kvinnorna och 30,9 procent av männen säger ja.

EMU-motståndet bland kommunalarna är större än i hela väljarkåren. SCB:s undersökning bekräftar att det skett en omsvängning i opinionen i Sverige under senaste året. I hela väljarkåren säger 43,5 procent nej, 33 procent ja och 23,5 procent "vet ej".

För ett år sedan sade tre av fyra folkpartister ja till euron. Nu har stödet rasat ner till varannan folkpartist. Bland moderaternas sympatisörer finns en majoritet som säger ja. Men även där blir ja-sägarna färre.

Ja-partierna socialdemokraterna och kristdemokraterna går ännu mindre i takt med sina väljare. Bara tre av 10 av deras sympatisörer säger också ja.

Miljöministern röstar nej till EMU

Miljöminister Lena Sommestad deklarerar på Aftonbladets debattsida att hon kommer att rösta nej till EMU. Detta befäster bilden av att regeringen, såväl som socialdemokraterna är djupt splittrade i frågan. Sommestad belyser i artikeln bland annat EMU-systemets snäva perspektiv på tillväxt: "Genom att EMU försvagar möjligheterna att upprätthålla makroekonomisk balans, försvagas enligt min uppfattning också möjligheterna att värna tillväxtens långsiktiga drivkrafter – stabila och långsiktiga investeringar i utbildning, hälsa och barnafödande. Konkurrensen och marknaderna sätts i centrum. Ett kvinnoperspektiv på tillväxten saknas".

Handels satsar två miljoner på nej

Fackförbundet Handels satsar 2,3 miljoner kronor i sin kampanj för ett svenskt nej till EMU. Förbundet har inte sökt eller fått några statliga bidrag, skriver Handels i ett pressmeddelande. Redovisningen görs sedan en debatt uppstått kring huruvida olika organisationer bör tala om hur mycket pengar som satsas på ja- respektive nej-sidan. Svenskt Näringsliv har vägrat att redovisa.

Tillväxten spås bli lägre i euroområdet

Den ekonomiska samarbetsorganisationen OECD sänker sin prognos för tillväxten inom euroområdet nästa år. OECD som tidigare trott på en BNP-tillväxt på 2,4 procent räknar nu med att den snarare hamnar på 2 procent. Det som framför allt tynger euroländernas ekonomier är den svaga efterfrågan inom valutaunionen.

Stark euro pressar Europabolag

Företagen i valutaunionen EMU tappade 3,5 procent i konkurrenskraft under årets andra kvartal på grund av den starka euron. Det skriver EU-kommissionen i en färsk rapport. Jämfört med för ett år sedan har de europeiska företagen tappat 14 procent i konkurrenskraft på grund av valuta-förändringar, slår kommissionen fast. Det innebär ytterligare problem för europeiska företag, som redan förlorat direkta inkomster på den starka euron. Dessutom hotar det att sänka tillväxten i regionen. Från en bottennotering i mars i fjol fram till en toppnotering i maj i år stärktes euron 38 procent mot dollarn.

Finsk arbetslöshet nära 10 procent

I Finland var arbetslösheten 9,6 procent i juni. Det är 0,6 procentenheter mer än i juni, uppger finländska Statistikcentralen. Arbetslösheten bland unga i åldern 15-24 år var hela 21,6 procent. I Lapplands län är arbetsmarknadsläget värst. Där är hela 24,1 procent av arbetskraften utan jobb, medan arbetslösheten i Södra Finlands län är lägst i landet med 7,7 procent.

Nej-sidan ökar i ny Sifo-mätning

En ny opinionsmätning från Sifo visar att ja-sidans senaste uppgång har kommit av sig, rapporterar TT. Nej-sidan får 49 procent, vilket är en ökning med två procent. Ja-sidan får 35 procent, vilket är en minskning med en procent. Det visar att nej-sidans starka ledning – nu med 14 procent – håller i sig, trots massiva kampanjinsatser från ja-sidan. Undersökningen omfattar drygt 1.000 intervjuer gjorda under perioden den 28-31 juli.

Löntagarna blir stötdämpare i EMU

Det blir löntagarna som får ta stötarna om Sverige går med i EMU. Det tror professor Sten Johansson, chef för LO:s ekonomiska forsningsinstitut Fief. – Om ett land frångår sig penningpolitiken, framför allt räntan men även valutan, då blir det löntagarna som får fungera som stötdämpare i ekonomin. I ekonomiskt avseende är detta den centrala punkten i EMU-frågan, säger Sten Johansson till Dagens Arbete.

EU-grupp föreslår buffertfonder

Just när LO och socialdemokraterna lagt förslaget om buffertfonder åt sidan dyker det upp i Bryssel. Där anser en expertgrupp att buffertfonder vore välgörande för EU. Ett frivilligt system med "rainy day funds" som de kallas i Bryssel-tappning, skulle öka motivationen att säkra överskott i goda tider och ge mer manöverutrymme för finanspolitiken i dåliga, anser ekonomer som arbetat på uppdrag av EU-kommissionens ordförande Romano Prodi. För att förhindra att fonderna utnyttjas när det inte är lågkonjunktur, föreslår de ett "dubbelkommando". Inga pengar ska få användas utan godkännande av både medlemsstaten och ministerrådet.

"Schweiz och Island med små, självständiga valutor utgör bra exempel på att man inte måste vara med i en valutaunion för att uppnå en omfattande handel och en hög välståndsnivå. I den senaste välståndsligan som Svenskt Näringsliv publicerade ligger Schweiz och Island på femte och sjätte plats, långt före EMU-länder som Finland, Spanien och Frankrike."

BO MALMBERG
Forskare vid Institutet för
framtidssstudier
DN debatt 2 augusti 2003

Sverige får bäst tillväxt i Europa

Sverige har bättre förutsättningar för tillväxt än euroländerna. Det gäller allt från byråkratiska hinder för nyföretagande till antalet patent i utlandet, enligt en färsk rapport från västlänernas samarbetsorganisation OECD. Den årliga tillväxten per invånare blir 2,25 procent i Sverige och 2,0 procent i euroområdet 2003-2008. Med hänsyn till vad som är långsiktigt hållbart är dock Sveriges tillväxt 0,5 procentenheter högre än euroländernas, eftersom valutaunionens ekonomi är tillfälligt uppblåst under perioden. OECD skriver att euroländerna lider av stora stelheter i sina ekonomier, vilket försämrar möjligheterna till långsiktig tillväxt.

Ökad arbetslöshet i Tyskland

Antalet arbetslösa i Tyskland steg i juli med 7.000 till 4,41 miljoner, enligt säsongsjusterad statistik från den tyska arbetsmarknadsstyrelsen. Analytiker hade väntat sig en minskning med 5.000. Ej justerat för säsongsvariationer steg antalet arbetslösa med 94.500 till 4,35 miljoner, vilket ger en arbetslöshetsnivå på 10,4 procent.